

Gábor Mór rajza.

AZ IDEGASSZONY.

I.

- Terka lassan bótorkált fölfelé a régi ház meredek lépcső fokain. Amikor a második emeletre ért, megállott, mélyen lélegzett és morgott valamit a fogai között. Arcának kifejezéséből ítélve, bátran mondhatjuk, hogy nem imátkozott.
- Néhányszor végigpillantott az előtteálló lépcsősoron és azután gyors elhatározással fölszaladt a harmadik emeletre.
- A rozsdás kulcs nyikorogva fordult a zárban és amikor Terka a szobájába lépett, megkönnyebbulve sóhajtott: csakhogy itthon vagyok.
- Mialatt kopottas felöltőjét letette, azon gondolkozott, hogy ő tulajdonképen nagyon igazságtalan, amikor folyton elégedetlen sorsával. Az, hogy a harmadik emeleten lakik, az hogy a lépcsők régiiek, rosszak, még nem elég ok az elégedetlenségre. Lám az a festő, aki az ő szobája fölött lakik a negyedik emeleten, nem olyan mormogó medve, mint ő. Egész délután, no meg hajnalban, amikor hazatér, dudolgat, füttyürész. Néha meg, amikor a modellje, a babája, vagy micsodája meglátogatja, lehallatszik egészséges, természetes kacagása. Igen, ez a kacagás az, amit Terka irigyel. Ez a fékezhetetlen, önkénytelen, kitörő kacagás, amit kótára lehetne vetni és szöveg gyanánt alájairni a gondtalan megelégedés legédesebb strófáit.
- Kopognak!
- Tessék! Á! maga az Oszkár? Isten hozta. Üljön le.
- Köszönöm édes Terka.
- Jaj! ne oda a kéziratokra! Inkább a pamlagra. Én is maga mellé ülök, csak feltűzöm a hajamat, mert ez a buta szél úgy összeborzolta, hogy eltakarja a szemeimet. Na, de már készen is vagyok vele. Így ni. Most meggyújtom a lámpát, mert különben nem látjuk egymást. Addig meséljen valamit.
- Mit meséljek én magának?
- Akármit. Pletykát, ujdonságot, vagy amit akar. Hangokat akarok hallani. Ideges vagyok és izgat ez a lusta csend.
- Mialatt beszélt, levette a szekrény tetejéről az olcsó kis olajlámpát, amelynek homályos üvegén átsillant az olajnak opálkék színjátszó fénye. Meggyújtotta a lámpát és odaült a kopott pamlagra, egészen a férfi mellé.
- A két fiatal test egymáshoz ért és a férfi arcán látszott, hogy ez a közelség hatással van vérének mozgására. Mozdulatlanul, szinte visszafojtott lélekzettel ült a lány mellett, mert félt, hogy egy erőteljesebb mozdulása megriasztja őt és végetvet ennek a minden jelentőséget nélkülöző közelségnek.
- És amint így ülnek szótalanul egymás mellett, a lámpa fényhatárába esik az arcuk. Különös két arc. De nem is annyira a vonásokban, mint inkább a kifejezésekben nyilvánul meg az az éles ellentét, amely a legelső pillantásra elárulja a két arc rikitő különbségét.
- A lány csupa ideg, csupa érzékenység. Fekete szemei villognak, forognak, hosszú, finom kezein folyton mozognak a formás ujjak és mialatt a

legközbösebb dolgokról cseveg, meglátszik a redőbevont homlokon, a minduntalan megránduló ajkakon, hogy mialatt beszél, folyton másfelé kalandoznak gondolatai.

□ A fiu egészséges, pirosarcu gyerek. Meglapulva ül Terka mellett és ez a meglapulás a legtermészetesebb kerete annak az üres, lomha tekintetnek, mely az apró szemekben állandó epedéssel árad a lány felé. És amíg beszél, nem veszi le a tekintetét a lányról, minthacsak attól félne, hogy akkor elrepülnek előle a szók és nem tudja őket többé összefogdosni.

□ Nézze édes Terka, én nem tudok tovább élni azzal a tudattal, hogy maga csak neveti az érzéseimet és nem akarja azokat komolyan venni. Tudja, hogy szeretem, látja, hogy imádom és maga nem törődik ezzel, sőt még arra sem érdemesít, hogy legalább a véleményét megmondja. Ne gyötörjön, ne kinozzon.

□ A lány mereven nézett egy pontra, mintha nagyon figyelne és végül egy vidám mosoly cikkázott át vonásain. Mikor a fiatalember bevégezte mondókáját, Terka szeliden megfogta a kezét és tompított, halk hangon beszélni kezdett:

□ Figyeljen! Hallgassa azt a különös neszt a fejünk fölött . . . Most. Nem hallja?

□ Oszkár tagadólag intett.

□ Na most figyeljen! kop . . . pamm, kop . . . pamm. Hát nem hallja?!

□ Hallom.

□ Csoda, hogy valahára hallja. És tudja mi az?

□ Nem.

□ Nem tudja? Én se tudtam, de már kitaláltam. Itt a fejem fölött egy piktör lakik. Szegény ördög. Szegény: de jókedvű. Az csinálja ezt a különös zajt. Szegény gyereknek biztosan elszakadt az egyik cipője és odaadta a házmesternek, hogy csinálja meg. Mert a házmester ehez is ért. Most azután egy cipőben és egy harisnyában sétál a szobájában. Hallga! kop: ez a cipő, pamm: ez a harisnya. Hahahaha.

□ Oszkár is nevetett, de olyan szomoruan, mintha csak görcs kapaszkodott volna a szájába.

□ Terka ezt észrevette és hogy a jó fiut ne bántsa, megsimogatta a kezét.

□ Ne busuljon Oszkár. Ne vágjon olyan kétségbeesett arcot. Inkább felelek arra, amit kérdezett. Ugy-e azt kérdezte, hogy szeretem-e magát?

□ Oszkár bólintott.

□ Na nem bánom. Beszéljünk ez egyszer komolyan. Ma ugyanis olyan hangulatba vagyok, hogy nem bánt a beszéd. Hát nézze édes Oszkár, maga egy rettenetes csacsi.

□ De Terka.

□ Ne szakítson félbe. Vagy azt akarja, hogy beszéljek és akkor hallgat, vagy beszéljen maga és akkor én hallgatok.

□ Hallgatok.

□ Jó. Amint már mondtam édes Oszkár, maga csacsi. Nem épen azért, jobban mondva nem csupán azért, mert engem szeret. Nem. Ez gusztus dolga. Van jó gusztus és van bolond gusztus. A magáé például bolond gusztus. Mit akar maga velem? Velem; aki önmagamnak is sok vagyok. Az én idegeimnek, az én érzéseimnek rajtam kívül még legalább is egy másik Terkára lenne szükségük, amelyik másik Terka egyebet se tenne, mint az idegeimet, a fantáziámat fékezni. Nézzen oda arra a székre, amelyre az imént le akart ülni. Csupa kézirat. Vers, novella, regény. Minden levélben benne van a lelkemnek egy darabja. És mit csináljak vele. Nem kapkod utánuk senki. Megélek az írásaimból az igaz. Nem halok éhen, de tudja édes barátom nagyon keserves ám az én életem. Az írásaimnak a rosszat megveszik, megfizetik és dicsérik. A javával meg befűthetek. Én tudom, én érzem, hogy jók. A verseim élnek, mozognak. De az a baj, hogy életük csak itt a négy fal között folyik. Mutattam már őket olyan embernek, akinek az ítéletét nagyrabecsülöm. Elolvastott egynehányat: tetszettek. De hibául rótt fel, hogy nem alkalmazkodnak semmiféle szabályhoz.

□ Szabály? Dallam?! Ostoba ragaszkodás a formákhoz. Én nem ismerek szabályt a gondolataimban, nem ismerek dallamot, csak azt, amely az

én fülembé cseng. Nem akarom falábakra rakni az én, vérből és lélekből való gondolataimat.

□ Szabadon akarok, mert szabadon tudok lélegzeni. Nem akarok a korlátok belső oldalához dörzsölőzni, mert mielőtt a tollat legelőször a kezembe vettem, széttörtem az összes korlátokat és szabadon, szilaj élvezettel száguldtam végig a beláthatatlan pusztán és kéjes örömmel ölelte lelkem a határtalan mindenséget. Most pedig szabályokat ajánlanak, amelyeket mások már kipróbáltak, formákat, amelyeket rá akarnak huzni az egész világ fejére.

□ Látja Oszkár ilyen vagyok én mindenben. Lehet, hogy éppen ez vonzotta magát hozzám. Az ilyen pufók arcú, jóéltvágyu emberek, mint amilyen maga, nagyon könnyen elveszítik az eszüket, ha valami rendkívülit látnak. Maga is így van ezzel. Pedig ez bolondság. Bolondság minden, amit maga tett. Ahelyett, hogy amikor a jogot elvégezte, szépen hazament volna, beleülni abba a közigazgatási gyakornoki állásba, amelyből a papája befolyása hamarosan szolgabirói állást csinált volna; itt maradt Pesten, összeveszett a szüleivel és meg akarta mutatni, hogy az írói pályán is meg tud élni. Pedig nem tud megélni. És nem is fog megélni soha. A versei rettenetesen. Az az egyetlen szerencséje, hogy a hirdető is versekben csinálják a reklámjaikat. Ha cipősarok, sósborszesz és cipőkrém nem lenne, vagy ha azok nem versben ütnék a nagydobot, akkor maga kedves barátom éhenveszne.

□ De kérem.

□ Ne kérjen, hanem hallgasson. Megjegyzem, hogy ezt nem szemrehányásként mondtam. Nem szükséges, hogy mindenki írjon. Maga is csak azért ír, mert ez módot nyújt arra, hogy közelemben

lehessen. Lássá! ez az önfeláldozás száz meg száz lánynak örömet okozna. Engem bosszant. Mert én nem vágyom semmire. Én nem szeretek senkit. De nem is fogok szeretni soha. Az én testem nincsen berendezve a kéjes érzések befogadására. Irtózom egy másik testnek még az érintésétől is. Undorodom, . . . érti? undorodom attól, amit az emberek kéjnek neveznek. Én csak az írásaimnak, az eszméimnek élek. Vonaglik a testem, gyönyörtől reszketnek idegeim, ha egy megkapó gondolatnak kerek, szép idomait papírravetve látom. Kéjes meleg borzongással kíséri lelkem azokat a dallamokat, amelyek egy szép versnek a rendszerbe nem szorított zenéjéből a fülembé szállanak.

□ Ezeket akarja maga pótolni? Hát nem csacsi maga, amikor azt hiszi, hogy ez pótolható, ez helyettesíthető? Hagyjuk abba a játékot. Ne írjon több verset a cipősarokról, hanem menjen szépen haza a papájához. Kérjen bocsánatot és üljön be a megyeházára, ahol ma is szívesen látják.

□ Terka! én meghalok.

□ Nem Oszkár. Maga nem hal meg. Még csak beteg se lesz. A gyomra jó, az idegei rendbe vannak és ha néhányszor jól kialudva nyugodtan gondol rám, akkor el fogja felejteni az egész számárságot.

□ Nézze ezt a lámpát. A lángja világít és fényes világosságával betölti az egész kis szobát. De látja ott az egyik csücskén a láng nem akar a kellő magasságba maradni. Föl-föl csap, hogy a többi elhagyja. És ha eloltom a lámpát, eltűnik a fény és nem marad más, mint annak a nagyratörő nyelvecskének a nyomán egy fekete koromfolt. Ilyen az én életem.

□ Adio.

ÁMON VILMÓS.

